

**Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E**

12 februarie 2019

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Judecători

mun. Chișinău

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

judecând în ședință fără participarea părților recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sîli, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2018, în cauza penală în privința lui

Muntean Artur xxxx,

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 22.07.2015-12.01.2017;

instanța de apel: 17.11.2017-25.09.2018;

instanța de recurs: 26.12.2018-12.02.2019.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Botanica din 12 ianuarie 2017, Muntean Artur a fost achitat de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 206 alin.(1) din Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, conform rechizitoriului, Muntean Artur a fost învinuit că, aproximativ în luna noiembrie 2013, aflându-se în mun. Chișinău, data și locul exact nu a fost stabilit de către organul de urmărire penală, acționând împreună și de comun acord cu Bosnea Artur și Tataru Liuba (în privința cărora materialele cauzei penale au fost disjuncte într-o procedură separată) în scopul traficării minorelor în scop de exploatare sexuală comercială în prostituție, abuzând de poziția de vulnerabilitate a acestora, care sunt minore și nu-și pot exprima liber consimțământul, precum și de faptul că acestea fiind într-o situație precară din punct de vedere al supraviețuirii sociale, prin lipsa surselor de existență și a locului de trai, Muntean Artur a recrutat-o pe Tăbîrță Maria, a.n. xxxx, în vederea prestării de către aceasta a serviciilor sexuale contra plată, în diferite locuri din mun. Chișinău.

Ulterior, Muntean Artur, acționând împreună și de comun acord cu Bosnea Artur și Tataru Liuba întru realizarea intențiilor infracționale comune, cunoscând despre vârsta minoră a lui Tăbîrță Maria, precum și despre situația de vulnerabilitate a ultimei, au îndemnat-o pe aceasta să practice prostituția și și-au asumat responsabilitatea de a-i oferi un loc de trai și de a-i găsi clienți cărora minora urma să le acorde servicii sexuale contra plată, înlesnind în așa mod practicarea prostituției.

Totodată, Muntean Artur acționând împreună și de comun acord cu Bosnea Artur și Tataru Liuba în vederea realizării exploatării sexuale comerciale în prostituție a minorei Tăbîrță Maria și obținerea personal a foloaselor financiare din această activitate, au asigurat-o pe ultima, că din suma de 800 lei MDL care urma să fie achitată de către fiecare client pentru acordarea serviciilor sexuale timp de 1 oră, îi vor achita ei câte 400 lei MDL.

În continuare, Muntean Artur, Bosnea Artur și Tataru Grigore, profitând de vârsta minoră a lui Tăbîrță Maria și de situația vulnerabilă a ultimei, au adăpostit-o pe aceasta într-un apartament din str. N. Zelinski, mun. Chișinău, și găseau clienți cărora minora le presta servicii sexuale contra plată, apoi pe parcurs a unei săptămâni de zile, cu diferite automobile, Muntean Artur o transporta în locurile unde minora presta servicii sexuale, iar banii obținuți în urma acestei activități erau încasați de către Muntean Artur, Bosnea Artur și Tataru Liuba.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Muntean Artur să fie recunoscut vinovat în baza art.206 alin.(1) Cod penal la 10 (zece) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de administrarea resurselor umane pe un termen de 4 (patru) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

În motivarea apelului a invocat că:

- instanța de judecată a adoptat o concluzie greșită, fără a fi examinate în ansamblu probele administrate pe parcursul cercetării judecătorești, cu toate că vina inculpatului a fost dovedită prin declarațiile părții vătămate, procesele-verbale de confruntare între învinuit și Muntean Artur și Țurcan Valentina, precum și între Tataru Liuba și Tabîrță Maria, iar declarațiile lui Muntean Artur, precum că nu o cunoaște pe partea vătămată, urmează a fi apreciate critic, fiind de fapt o tactică a acestuia pentru a evita răspunderea penală;

- este evident faptul că Tăbîrță Maria a fost recrutată și a fost supusă practicării prostituției de către Muntean Artur în vederea exploatării sexuale comerciale, abuzând de poziția de vulnerabilitate a acesteia, probată prin declarațiile victimei audiate în ședința de judecată, care a declarat nemijlocit că nu era încadrată în câmpul muncii, nu avea nici un venit, era minoră, fără loc de trai la momentul comiterii infracțiunii, specificând de starea de vulnerabilitate, faptul că Tăbîrță Maria

era minoră, Muntean Artur cunoștea, deoarece a făcut cunoștință cu ea în stradă, pe timp de noapte și despre toate aceste circumstanțe partea vătămată i-a comunicat inițial lui Muntean Artur;

- este eronată aprecierea instanței cu privire la lezarea dreptului lui Muntean Artur de a fi asistat de un traducător la faza de urmărire penală, or, la faza de urmărire penală, nu s-a solicitat prezența traducătorului nici de către inculpat, nici de către avocatul acestuia, nu s-au înaintat careva obiecții în acest sens, iar în instanța de judecată Muntean Artur a invocat că nu cunoaște anumiți termeni procesuali în limba de stat, și nu necunoașterea limbii de stat;

- eronată este și concluzia primei instanțe cu privire la declararea nulității procesului-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie din 06.02.2015, prin care Tăbîrță Maria 1-a recunoscut pe Muntean Artur drept persoana care era concubinul și împreună cu Tataru Liuba, și care i-au organizat practicarea prostituției, în acest sens specificând că acest act procesul are valoare probantă și consideră că nu au fost încălcate careva prevederi legale la efectuarea acestei acțiuni de urmărire penală, iar argumentele instanței în acest sens fiind neîntemeiate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2018, a fost respins apelul declarat, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. Luând în considerare faptul că, probele invocate în instanța de apel de către acuzatorul de stat în vederea condamnării lui Muntean Artur au fost analizate și apreciate de către prima instanță în cadrul cercetării judecătorești, iar în temeiul acestora prima instanță a concluzionat cert că învinuirea înaintată nu și-a găsit confirmare, motiv pentru care Muntean Artur a fost achitat, reieșind din prevederile alin.(2¹) art. 415 Cod de procedură penală, Colegiul penal a indicat că, nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare, fără audierea învinuitului prezent, precum și părții vătămate, a martorilor acuzării, or, prezența acestora nu a fost asigurată de către partea acuzării, deși sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

În ședința instanței de apel, procurorul a menționat că nu este în posibilitate de a prezenta partea vătămată și martorii pentru audieri și că este suficientă citirea declarațiilor acestora de la etapa urmăririi penale, întru susținerea învinuirii și prin urmare, instanța de apel a conchis că, prima instanță pe deplin a constatat starea de fapt și de drept a acțiunilor imputate lui Muntean Artur, iar probele examinate în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, au fost apreciate din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, inclusiv în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Astfel, raportând circumstanțele constatate în prezenta cauză de către prima instanță la prevederile legii penale și celei procesual penale, Colegiul penal a reținut

ca fiind întemeiată concluzia instanței de fond precum, că inculpatul Muntean Artur urmează a fi achitat, întrucât fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art.206 alin.(1) Cod penal.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs de către procuror, care invocând prevederile art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de judecată a dat o apreciere incorectă probelor prezentate de acuzare și nu a apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care în cumul dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate și nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că recursul urmează a fi admis conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora *judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală. În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu

trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În acest sens, relevante cauzei sunt și liniile directorii trasate de Curtea Europeană privind aplicabilitatea art. 6 din Convenție, care garantează dreptul fiecărei persoane la un proces echitabil, unde s-a specificat că orice instanță este obligată să-și motiveze hotărârea adoptată, or, aceasta face parte din setul de garanții stabilite de CtEDO pentru existența unui proces echitabil. De altfel, potrivit jurisprudenței Curții, în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a statuat că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal. (*Suominen c. Finlandei* (2003) §37, *Kuznetsov și alții c. Rusiei* (2007) §85)

Din cererea de recurs declarată, se constată că criticele recurentului, în esență, se referă la faptul că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și nu au fost stabilite temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea acestuia, ca nefondat, prin aceasta fiind încălcată obligația instanței de motivare a hotărârii judecătorești, care face parte din setul de garanții subsecvente procesului echitabil.

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportat la criticele recurentului, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel la adoptarea soluției de respingere, ca nefondat, a apelului declarat de procuror, cu menținerea sentinței de achitare, nu a respectat întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual-penale în partea motivării hotărârii.

Așadar, Colegiul penal lărgit consideră că criticele invocate de titularul cererii de recurs sunt întemeiate și în contextul ce urmează va puncta raționamentele care au stat la baza acestei soluții.

Privit jurisprudenței constante a CtEDO, chiar dacă dispozițiile art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale impun instanțelor naționale să-și motiveze deciziile (*a se vedea în acest sens cauza Boldea vs. România*), această obligație nu presupune existența unor răspunsuri detaliate la fiecare problemă ridicată, fiind suficient să fie examinate în mod real problemele esențiale care au fost supuse spre judecată instanței, iar în considerentele hotărârii trebuie să se regăsească argumentele care au stat la baza pronunțării acesteia.

Curtea Europeană a consemnat în repetate rânduri că, la judecarea cauzei de către instanța de apel și la adoptarea deciziei, aceasta nu se poate limita la preluarea totală sau parțială a motivării formulate de instanța de fond, ci trebuie să analizeze din nou cauza, în fapt și în drept, și să răspundă argumentat la criticile și mijloacele de apărare invocate de părți, or, doar astfel se demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul examinării acestei cauze penale.

Cu toate acestea, verificând decizia recurată, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu a analizat punctual criticile invocate de procuror, ci s-a limitat doar la expunerea unor fraze generale preluate din sentință privind nevinovăția lui Muntean Artur de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 206 alin.(1) Cod penal, în acest sens menționând că: „ *luând în considerare faptul că probele invocate în instanța de apel de către acuzatorul de stat în vederea condamnării lui Muntean Artur au fost analizate și apreciate de către prima instanță în cadrul cercetării judecătorești, iar în temeiul acestora prima instanță a concluzionat cert că învinuirea înaintată nu și-a găsit confirmare, motiv pentru care Muntean Artur a fost achitat, Colegiul penal, reieșind din prevederile alin.(2¹) art. 415 Cod de procedură penală, nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare, fără audierea învinuitului prezent, precum și părții vătămate, a martorilor acuzării, or, prezența acestora nu a fost asigurată de către partea acuzării, deși sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.*”

Față de cele ce preced, Colegiul penal lărgit reiterează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia. Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului, precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea criticilor invocate de procuror, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

Instanța de recurs apreciază ca fiind nejustificată constatarea instanței de apel întru menținerea soluției de achitare a instanței de fond, precum că procurorul a fost în imposibilitate de a prezenta partea vătămată și martorii pentru audieri, or, la materialele cauzei au fost prezentat un șir de probe care la fel au rămas fără apreciere și cercetare, cu toate că, potrivit art. 93 alin. (1) și alin. (2) Cod de procedură penală, probele sunt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei și în calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace: 1) declarațiile bănuțului, învinuitului, inculpatului, ale părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, martorului; 2) raportul de expertiză, etc.

Conform art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, toate probele administrate în cauza penală vor fi verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe,

administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin probele, în conformitate cu prevederile prezentului cod, prin procedee probatorii respective, iar în conformitate cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

Având la bază raționamentele expuse, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel la examinarea cauzei nu a cercetat probele prezentate de către partea acuzării sub toate aspectele, nu le-a verificat și analizat prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu - din punct de vedere al coroborării acestora și nu și-a motivat soluția adoptată, de asemenea instanța de apel nu a făcut o analiză minuțioasă a chestiunilor de fapt criticate de părți și astfel nu a soluționat fondul apelurilor declarate.

Mai mult, în contextul dat, Colegiul penal lărgit mai specifică că, pentru corectitudinea judecării prezentei cauze este important de a analiza minuțios toate probele acumulate în dosar, întrucât aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, iar justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces. Pe când în decizia instanței de apel lipsește analiza și aprecierea probelor.

În atare circumstanțe, se relevă că au fost încălcate prevederile art. 394 alin.(3) Cod de procedură penală, care stipulează expres că, partea descriptivă a hotărârii de achitare trebuie să cuprindă: 1) indicarea învinuirii pe baza căreia cauza în privința învinuitului a fost trimisă în judecată; 2) descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

În consecință, procedându-se în asemenea mod, instanța de apel a admis încălcarea art. 6 paragraful 1 al Convenției Europene, potrivit căruia - „... *orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa*”. În particular, instanța de apel nu a respins argumentat toate alegațiile procurorului invocate în cererea de apel și nu a formulat o motivare corespunzătoare vizavi de chestiunile care au importanță decisivă în cauză, prin ce a admis eroarea de drept prescrisă de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Rezumând cele menționate supra, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel urma să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate lui Muntean Artur în baza art. 206 alin.(1) Cod penal, să verifice și să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de

vedere al coroborării acestora și să-și argumenteze corespunzător concluziile trasate pe marginea alegațiilor expuse de părți.

Prin urmare, instanța de recurs statuează că, decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei în instanța de apel pentru rejudecare în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, să verifice și să aprecieze probele administrate și examinate în instanța de fond, să le dea o apreciere cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sîli, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2018, în cauza penală în privința lui Muntean Artur și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 12 martie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Maria Ghervas

Dumitru Mardari